Pliosauridae

Pliosauridae („pliosauridi“) je jednou z podskupin patřících do velké skupiny druhohorních mořských plazů Plesiosauria. Pliosauridi měli relativně krátký krk a velkou hlavou. Byli to velcí mořští dravci a stali se nejobávanějšími mořskými predátory od rané jury do svrchní křídy (asi před 200 až 89 miliony let). S krátkými krky, masivními hlavami a zuby vyzbrojenými čelistmi mohli zaútočit i na živočichy téměř stejné velikosti a vytrhovat z nich kusy masa podobně jako dnešní žraloci nebo kosatky.

Obsah

Evoluce

Popis

České objevy

Reference

Literatura

Externí odkazy

Pliosauridae

Stratigrafický výskyt: Spodní jura až svrchní křída, asi před 200 - 89 mil. let

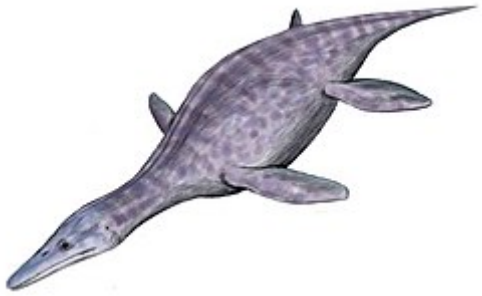

Peloneustes philarchus, zástupce skupiny

Vědecká klasifikace

Říše	živočichové (Animalia)
Kmen	strunatci (Chordata)
Podkmen	obratlovci (Vertebrata)
Třída	plazi (Sauropsida)
Nadřád	Sauropterygia
Řád	Plesiosauria
Podřád	Pliosauroidea
Čeleď	**Pliosauridae** Welles, 1943

Některá data mohou pocházet z datové položky.

Evoluce

Navzdory dlouho zastávanému názoru, že biodiverzita pliosauridů značně utrpěla na přelomu jury a křídy, tento domnělý trend nebyl potvrzen detailním výzkumem dochovaných fosilních zubů.[1] Mezi vůbec poslední zástupce této skupiny patřily například rody *Brachauchenius* nebo *Megacephalosaurus*, žijící v geologickém období turonu, asi před 90 miliony let.[2][3]

Popis

Tito draví mořští plazi žili v mořích a oceánech, dýchali vzdušný kyslík a zřejmě rodili živá mláďata, i když existuje teorie, že se rozmnožovali vejci. Někteří zástupci byli možná hned po vorvaňovi obrovském největšími predátory, kteří kdy na Zemi žili (hmotnost se mohla pohybovat až kolem dvaceti tun). Mezi největší jedince patří dosud nepopsaný exemplář z Kolumbie s lebkou o délce 3 metry a celkovou délkou těla asi 11 metrů.[4]

České objevy

Tito draví mořští plazi obývali v období rané pozdní křídy (asi před 100 - 85 miliony let) v hojných počtech a druhové rozmanitosti také mělká teplá moře na území současné České republiky, jak ukazují již od poloviny 19. století fosilní objevy z mnoha míst našeho státu[5][6]. Jde například o pozdně křídový rod *Polyptychodon*, který je ale ve skutečnosti zřejmě *nomen dubium*.[7]

Další informace o čekých nálezech byly publikovány v září roku 2019. Nedaleko Brna byl již ve 30. letech 20. století objeven fosilní materiál pliosaurů z období pozdní jury (stáří asi 160 milionů let). Tito velcí draví plazi z kladu Thalassophonea dosahovali délky až 6 metrů a odhadované hmotnosti kolem 1,5 tuny.[8][9] Podobné objevy velkých pliosaurů (o délce kolem 10 metrů) byly učiněny také v sousedním Polsku (Svatokřížské hory).[10]

Reference

1. Zverkov, N. G.; et al. (2018). Increased pliosaurid dental disparity across the Jurassic – Cretaceous transition. *Palaeontology* 2018, 1-22. doi: 10.1111/pala.12367 (https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/pala.12367)
2. Daniel Madzia, Sven Sachs and Johan Lindgren (2018). Morphological and phylogenetic aspects of the dentition of *Megacephalosaurus eulerti*, a pliosaurid from the Turonian of Kansas, USA, with remarks on the cranial anatomy of the taxon. *Geological Magazine (advance online publication)*. doi: https://doi.org/10.1017/S0016756818000523
3. http://www.pravek.info/novinky/megacephalosaurus-a-evoluce-zubu-poslednich-pliosauru/
4. https://conexioncapital.co/encuentran-en-sachica-boyaca-al-pliosaurio-mas-grande-del-mundo/
5. SOCHA, Vladimír. Svět českého plesiosaura. *OSEL.cz* [online]. 7. listopadu 2014. Dostupné online (http://www.osel.cz/7861-svet-ceskeho-plesiosaura.html).
6. SOCHA, Vladimír. Druhohorní plazi v Čechách II. *OSEL.cz* [online]. 13. července 2015. Dostupné online (http://www.osel.cz/8325-druhohorni-plazi-v-cechach-ii.html).
7. Madzia D. (2016). A reappraisal of *Polyptychodon* (Plesiosauria) from the Cretaceous of England. *PeerJ* **4**:e1998 https://doi.org/10.7717/peerj.1998
8. http://www.pravek.info/novinky/pred-160-miliony-let-zili-na-morave-velci-morsti-plazi/
9. http://scigeo.actamm.cz/cs/oxfordsti-pliosauri-severni-tethydy-v-kontextu-fylogeneze-kladu-thalassophonea/
10. https://phys.org/news/2019-11-million-year-old-sea-monster-fossil-poland.html

Literatura

- O'Keefe, F. R. (2001). A cladistic analysis and taxonomic revision of the Plesiosauria (Reptilia: Sauropterygia). *Acta Zoologica Fennica* **213**: 1-63.
- Smith A. S., Dyke G. J. (2008). The skull of the giant predatory pliosaur *Rhomaleosaurus cramptoni*: implications for plesiosaur phylogenetics. *Naturwissenschaften*.

Externí odkazy

- Článek o kronosaurovi a pliosauridech na webu *DinosaurusBlog* (http://dinosaurusblog.com/2016/12/21/kronosaurus-obluda-jiznich-mori/) (česky)

Citováno z „https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Pliosauridae&oldid=17820388“

Stránka byla naposledy editována 6. 11. 2019 v 14:04.

Text je dostupný pod licencí Creative Commons Uveďte autora – Zachovejte licenci, případně za dalších podmínek. Podrobnosti naleznete na stránce Podmínky užití.